31996F0196

BENDROJI POZICIJA

1996 m. kovo 4 d.

Tarybos nustatyta remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu dėl sąvokos „pabėgėlis“ apibrėžimo pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1 straipsnį suderinto taikymo

(96/196/TVR)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos K.3 straipsnio 2 dalies a punktą,

kadangi pagal Sutarties K.1 straipsnį prieglobsčio politika laikoma bendru interesu,

kadangi Europos Vadovų Taryba, 1990 m. gruodžio 8 – 9 d. susirinkusi Strasbūre, nustatė tikslą derinti valstybių narių prieglobsčio politiką, vėliau Europos Vadovų Tarybos detalizuotą 1991 m. gruodžio 9 – 10 d. Mastrichte ir 1993 m. gruodžio 10 – 11 d. Briuselyje, o Komisija – 1994 m. vasario 23 d. komunikate dėl imigracijos ir prieglobsčio politikos;

pagal bendrą valstybių narių humanitarinę tradiciją pabrėždama, kaip svarbu tinkamai garantuoti pabėgėlių apsaugą laikantis 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso, iš dalies pakeistos 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu, toliau vadinamos „Ženevos konvencija“, nuostatų;

nustačiusi, kad Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro (JTPRVK) vadovas yra vertinga priemonė, padedanti valstybėms narėms nustatyti pabėgėlio statusą;

kadangi, siekiant suderinti valstybių narių prieglobsčio politiką, labai svarbu suderintai taikyti pabėgėlio statuso nustatymo kriterijus,

PRIĖMĖ ŠIĄ BENDRĄJĄ POZICIJĄ:

— Šioje bendrojoje pozicijoje patvirtinamos toliau išdėstytos gairės, kaip taikyti pabėgėlio pripažinimo ir įsileidimo į šalį kriterijus.

— Šios gairės pranešamos už pabėgėlio statuso pripažinimą atsakingoms administracinėms institucijoms, kurių prašoma jomis remtis nepažeidžiant valstybių narių bylų nagrinėjimo praktikos prieglobsčio klausimais ir atitinkamų jų konstitucinių nuostatų.

— Ši bendroji pozicija yra priimta valstybių narių Vyriausybių konstitucinių įgaliojimų srityje; ji nėra privaloma įstatymų leidžiamajai institucijai ir nedaro įtakos valstybių narių teismų sprendimams.

— Taryba kartą per metus apžvelgia šių gairių taikymą ir prireikus pakeičia jas pagal prašymų suteikti prieglobstį tendencijas.

1. Pripažinimas pabėgėliu

Pabėgėlio statusas nustatomas remiantis kriterijais, pagal kuriuos kompetentingos institucijos nusprendžia prieglobsčio prašytojui suteikti Ženevos konvencijoje numatytą apsaugą. Šis dokumentas taikomas įgyvendinant tos konvencijos 1 straipsnyje apibrėžtus kriterijus. Jis neturi jokio poveikio sąlygoms, kuriomis valstybė narė pagal savo teisės aktus gali leisti asmeniui pasilikti jos teritorijoje, kai dėl aplinkybių, kurioms Ženevos konvencija netaikoma, bet dėl kurių jis neturėtų būti grąžinamas į savo kilmės šalį, kiltų grėsmė jo saugumui ar fiziniam suluošinimo pavojus, jei jis būtų priverstas grįžti į savo tėvynę.

2. Individualus ir kolektyvinis pripažinimas pabėgėliu

Kiekvienas prašymas suteikti prieglobstį nagrinėjamas atsižvelgiant į kiekvieno individualaus atvejo faktus bei aplinkybes ir į objektyvią padėtį kilmės šalyje.

Praktikoje gali būti, kad persekiojama ištisa žmonių grupė. Tokiais atvejais prašymai taip pat nagrinėjami individualiai, nors tam tikrais atvejais toks nagrinėjimas gali apsiriboti tik nustatymu, ar žmogus priklauso konkrečiai grupei, ar ne.

3. **Įrodymų, reikalingų pabėgėlio statusui suteikti, nustatymas**

Pagal Ženevos konvenciją pagrindinė priežastis suteikti pabėgėlio statusą yra pagrįsta baimė būti persekiojamam dėl rasės, religijos, tautybės, politinių įsitikinimų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei. Ar persekiojimo baimė yra pagrįsta, vertinama atsižvelgiant į kiekvieno atskiro atvejo aplinkybes. Pateikti įrodymus, reikalingus nurodomų faktų ir aplinkybių teisingumui įvertinti, privalo prieglobsčio prašytojas. Turėtų būti pripažinta, kad nustačius, jog prieglobsčio prašytojo teiginiai yra pakankamai patikimi, nebūtina reikalauti detalaus pateiktų faktų patvirtinimo ir prieglobsčio prašytojo atžvilgiu turėtų būti taikomas abejonių privilegijos principas, nebent tam trukdytų svarbios priežastys.

Tai, kad asmuo jau buvo patyręs persekiojimą arba tiesiogiai buvo grasinta jį persekioti, pagrįstai rodo, kad persekiojimo pavojus yra, jei nuo to laiko sąlygos jo kilmės šalyje arba asmens santykiai su savo kilmės šalimi iš esmės nepasikeitė.

Tai, kad asmuo prieš išvykdamas iš savo kilmės šalies nebuvo patyręs persekiojimo arba nebuvo tiesiogiai grasinta jį persekioti, dar savaime nereiškia, jog nagrinėjant prieglobsčio suteikimo klausimą jis negali tvirtinti pagrįstai bijąs būti persekiojamas.

4. **Sąvokos „persekiojimas“ reikšmė Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalyje**

Šiame dokumente sąvoka „persekiojimas“ vartojama taip, kaip ji suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalyje.

Konvencijoje ši sąvoka nėra apibrėžta. Visuotinai pripažinto jos apibrėžimo nėra nei JTPRVK Vykdomojo komiteto išvadose, nei teisinėje literatūroje šiuo klausimu. Šio dokumento gairės nelaikomos apibrėžimu.

Tačiau paprastai sutariama, kad „persekiojimas“ suprantamas pagal 1 straipsnio A dalies prasmę, jei veiksmai, kurie buvo patirti ar kurių bijomasi:

— yra pakankamai rimti dėl savo pobūdžio ar pasikartojimo: tai turi būti arba rimtas pasikėsinimas į žmogaus teises, pavyzdžiui, gyvybę, laisvę ar fizinio suluošinimo grėsmė, arba, atsižvelgiant į visus atitinkamo atvejo faktus, aiškiai neleidžiama asmeniui, kuris dėl jų kenčia, likti gyventi savo kilmės šalyje ([1]), ir

— remiasi viena iš 1 straipsnio A dalyje minimų priežasčių: rase, religija, tautybe, priklausymu tam tikrai socialinei grupei ar politiniais įsitikinimais. Persekiojimo priežastys gali persipinti ir kelios tokios priežastys gali neretai tikti tam pačiam asmeniui. Tai, kad šios persekiojimo priežastys turi realų pagrindą arba kad jas atitinkamam asmeniui priskiria persekiotojas, neturi jokios reikšmės.

Gali būti vykdomas kelių rūšių persekiojimas, o keli įvykiai, kurių kiekvienas atskirai nelaikomas persekiojimu, priklausomai nuo aplinkybių iš tikrųjų gali reikšti persekiojimą arba būti laikomi rimta persekiojimo baimės priežastimi.

Toliau išdėstytuose rekomendaciniuose principuose sąvoka „persekiojimas“ suprantama taip, kaip aiškinama šiame skirsnyje.

5. **Persekiojimo kilmė**

5.1. *Valstybės vykdomas persekiojimas*

Persekiojimas paprastai būna valstybinio organo (centrinės valstybinės ar federalinės valstybinės, regioninės ar vietinės valdžios institucijų) veiksmas, kad ir koks būtų jo statusas tarptautinėje teisėje, arba valstybę kontroliuojančių partijų ar organizacijų veiksmas.

Be atvejų, kai persekiojimas vykdomas panaudojant brutalia jėga, gali būti ir atvejų, kai persekiojimas vykdomas administracinėmis ir (arba) teisminėmis priemonėmis, kurios arba tik atrodo esančios teisėtos, bet jomis piktnaudžiaujama persekiojimo tikslais, arba yra vykdomos pažeidžiant įstatymus.

5.1.1. Teisinės, administracinės ir policijos priemonės

a) ***Bendros priemonės***

Šalies oficialios institucijos kartais yra priverstos imtis bendrų priemonių viešajai tvarkai palaikyti, valstybės saugumui ir visuomenės sveikataiužtikrinti ir t. t.

([1]) Ši formuluotė nepažeidžia 8 punkto: „ar atitinkamas asmuo negali rasti veiksmingos apsaugos kitoje savo šalies dalyje…“.

Prireikus tokiomis priemonėmis gali tapti ir tam tikrų laisvių apribojimai. Jas taip pat gali lydėti jėgos panaudojimas, bet tokie apribojimai ar jėgos panaudojimas nėra savaime pakankama priežastis pabėgėlio statusą suteikti asmenims, kuriems tokios priemonės taikomos. Tačiau, jei paaiškėja, kad tokios priemonės taikomos diskriminuojant vienu ar kitu Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalyje nurodytu pagrindu ir gali turėti pakankamai rimtus padarinius, jos gali sukelti pagrįstą asmenų, kurie yra tokių priemonių netinkamo taikymo aukos, persekiojimo baimę. Taip daugiausia atsitinka tuomet, kai bendros priemonės naudojamos paslėpti individualioms priemonėms, taikomoms asmenims, kuriems, tikėtina, kad dėl 1 straipsnio A dalies minimų priežasčių valdžia gali kelti grėsmę.

b) ***Priemonės, taikomos tam tikros kategorijos asmenims***

Priemonės, taikomos vienai ar kelioms specifinėms gyventojų kategorijoms, gali būti kokioje nors visuomenėje teisėtos, netgi jei jos vienaip ar kitaip konkrečiai varžo tam tikras laisves.

Tačiau jas galima laikyti ir pateisinančiomis persekiojimo baimę, ypač kai tarptautinė bendruomenė smerkia jomis siekiamą tikslą arba kai jos yra akivaizdžiai neproporcingos siekiamam tikslui, arba kai jomis rimtai piktnaudžiaujant siekiama tam tikrą grupę traktuoti skirtingai ir ne taip palankiai kaip visus kitus gyventojus.

c) ***Individualios priemonės***

Išskyrus pirmiau minėtus atvejus, kai atsižvelgiama į bendrus interesus, bet kuri atskiram asmeniui taikoma administracinė priemonė kuriuo nors 1 straipsnio A dalyje nurodytu pagrindu, kuri šios Bendrosios pozicijos 4 skirsnyje minimų kriterijų požiūriu yra pakankamai griežta, gali būti laikoma persekiojimu, ypač kai ji vykdoma sąmoningai, sistemingai ir ilgą laiką.

Todėl norint įvertinti, ar prieglobsčio prašytojo persekiojimo baimė yra pagrįsta, svarbu atsižvelgti į visas su jo pranešama individualia priemone susijusias aplinkybes.

Visais pirmiau minėtais atvejais būtina atsižvelgti į tai, ar yra veiksmingas teisės gynimo būdas ar būdai, kurie nutrauktų piktnaudžiavimą. Paprastai persekiojimą įrodo tai, kad nėra jokių žalos atlyginimo priemonių, o jei ir yra, atitinkamam asmeniui ar asmenims jos yra neprieinamos, arba tai, kad kompetentingos institucijos sprendimai yra šališki (žr. 5.1.2.) arba jie neveiksmingi.

5.1.2. Baudžiamasis persekiojimas

Nors ir atrodo teisėtas, baudžiamasis persekiojimas arba teismo nuosprendžiai gali prilygti persekiojimui, kai juose yra diskriminacijos elementas ir kai jie gana griežti šios Bendrosios pozicijos 4 skyriuje minimų kriterijų požiūriu. Taip ypač dažnai pasitaiko, kai vykdomas:

a) ***Diskriminacinio pobūdžio baudžiamasis persekiojimas***

Tai yra situacija, kai baudžiamosios teisės nuostatos taikytinos visiems, bet baudžiamosios bylos keliamos tik tam tikriems asmenims remiantis požymiais, dėl kurių galima tikėtis, kad jiems bus suteiktas pabėgėlio statusas. Todėl svarbiausias dalykas pripažįstant asmenį pabėgėliu — diskriminacinis elementas vykdant baudžiamojo persekiojimo procedūras.

b) ***Diskriminacinė bausmė***

Bausmė arba grasinimas nubausti pagal visuotinai taikytiną baudžiamosios teisės nuostatą yra diskriminacinis, jei įstatymą pažeidę asmenys yra baudžiami, bet tam tikri asmenys gali būti nubausti griežčiau dėl tam tikrų jų požymių, dėl kurių galima tikėtis, kad jiems bus suteiktas pabėgėlio statusas. Diskriminacinis elementas skiriant bausmę yra esminis elementas. Neproporcingai griežtos bausmės atveju galima manyti, kad persekiojimas egzistuoja, jei yra ryšys su viena iš persekiojimo priežasčių, minimų 1 straipsnio A dalyje.

c) ***Baudžiamojo įstatymo nuostatos pažeidimas dėl pasirinkto persekiojimo pagrindo***

Tyčinis baudžiamojo įstatymo nuostatos pažeidimas — nesvarbu, ar būtų taikomas visuotinai, ar tik tam tikroms asmenų kategorijoms, — dėl pasirinkto persekiojimo pagrindo aiškiai yra tam tikrų pareiškimų kilmės šalyje ar dalyvavimo tam tikroje veikloje rezultatas arba prieglobsčio prašytojo požymių, dėl kurių jamtikriausiai bus suteiktas pabėgėlio statusas,

objektyvus padarinys. Pagrindiniai veiksniai — bausmės pobūdis, pernelyg griežta bausmė, palyginti su įvykdytu nusikaltimu, teisinė sistema ir padėtis žmogaus teisių atžvilgiu kilmės šalyje. Būtina atkreipti dėmesį į tai, ar tyčinį baudžiamojo įstatymo nuostatos pažeidimą galima laikyti neišvengiamu atsižvelgiant į dalyvaujančio asmens individualias aplinkybes ir situaciją kilmės šalyje.

5.2. *Trečiųjų šalių vykdomas persekiojimas*

Laikomasi nuomonės, kad trečiųjų šalių vykdomas persekiojimas patenka į Ženevos konvencijos taikymo sritį, jei jis paremtas viena konvencijos 1 straipsnio A dalyje nurodytų priežasčių, yra individualaus pobūdžio, ir jį skatina arba leidžia valdžia. Kai oficiali valdžia nesugeba veikti, dėl tokio persekiojimo kiekvieną prašymą suteikti pabėgėlio statusą reikia nagrinėti individualiai, laikantis nacionalinės teisinės praktikos ir ypač atsižvelgiant į tai, ar valdžia sąmoningai ar nesąmoningai nesiėmė veiksmų. Šiaip ar taip, pagal nacionalinius teisės aktus atitinkami asmenys turi teisę į atitinkamas apsaugos formas.

6. **Pilietinis karas ir kiti vidaus ar bendri ginkluoti konfliktai**

Pilietinis karas, vidaus ar visuotiniai ginkluoti konfliktai ir su tuo susiję pavojai dar nėra savaime pakankamas pagrindas pabėgėlio statusui suteikti. Visais atvejais persekiojimo baimė turi būti pagrįsta viena Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalyje nurodyta priežastimi ir būti individualaus pobūdžio.

Tokiose situacijose persekiojimą gali vykdyti arba teisėtos valdžios institucijos, arba jų skatinamos ar toleruojamos trečiosios šalys, arba institucijos, *de facto* kontroliuojančios tą teritorijos dalį, kurioje valstybė negali savo piliečiams užtikrinti apsaugos.

Iš principo ginkluotųjų pajėgų panaudojimas nėra persekiojimas, kai jis vyksta pagal tarptautines karo vedimo taisykles ir tarptautiniu mastu pripažįstamais būdais; tačiau jis tampa persekiojimu, kai, pavyzdžiui, tam tikroje teritorijoje įvedama valdžia, ir jos veiksmai prieš priešininkus arba gyventojus atitinka 4 skirsnio kriterijus.

Kitais atvejais nacionaliniuose teisės aktuose gali būti numatytos kitos apsaugos formos.

7. **Persekiojimo priežastys**

7.1. *Rasė*

Rasės sąvoką reikia suprasti plačiąja prasme, įskaitant priklausymą įvairioms etninėms grupėms. Paprastai reiktų manyti, kad persekiojimas vykdomas rasiniu pagrindu, kai dėl tikrų ar įsivaizduojamų skirtumų persekiotojas į savo persekiojimo auką žiūri kaip į priklausančią ne jo, o kitai rasinei grupei, ir tai yra jo veiksmų pagrindas.

7.2. *Religija*

Religijos sąvoką galima suprasti plačiai, įskaitant teistinius, neteistinius ir ateistinius įsitikinimus.

Persekiojimas religiniu pagrindu gali būti įvairių formų, tai gali būti, pavyzdžiui, visiškas draudimas atlikti apeigas ir mokyti atitinkamos religijos, arba tai gali būti griežtos diskriminacinės priemonės, taikomos tam tikrai religinei grupei priklausantiems asmenims. Persekiojimą galima konstatuoti, kai patirti trukdymai ir suvaržymai pagal šios Bendrosios pozicijos 4 skirsnio kriterijus yra gana griežti. Toks atvejis gali būti, kai valstybė ne tik taiko priemones, kurios būtinos viešajai tvarkai palaikyti, bet ir draudžia religinę veiklą netgi privačiame gyvenime ir už ją baudžia.

Persekiojimu religiniu pagrindu galima laikyti atvejus, kai persekiojimas yra nukreiptas prieš asmenį, kuris nenori išpažinti jokios religijos, atsisako išpažinti kurią nors religiją ar nenori laikytis jokių su religija susijusių apeigų ir papročių ar tik jų dalies.

7.3. *Tautybė*

Šios sąvokos nereikia riboti vien tik pilietybe, ji apima ir priklausymą grupei, kurios atskirumą lemia jos kultūrinis ar kalbinis tapatumas ar santykiai su kitos valstybės gyventojais.

7.4. *Politinės pažiūros*

Politinių pažiūrų, skirtingų nuo valdžios pažiūrų, turėjimas nėra pakankamas pagrindas pabėgėlio statusui suteikti; prašytojas privalo parodyti, kad:

— valdžios institucijos žino apie jo politines pažiūras arba jas jam priskiria,

— valdžios institucijos tokių pažiūrų netoleruoja,

— atsižvelgiant į situaciją jo šalyje, tikėtina, kad jis bus persekiojamas dėl tokių savo pažiūrų.

7.5. *Socialinė grupė*

Tam tikrai socialinei grupei paprastai priklauso asmenys, turintys tą pačią istoriją, tuos pačius papročius ar tą patį socialinį statusą ir pan.

Persekiojimo baimė, kurią teigia prašytojai pagal šį skyrelį, dažnai persipina su persekiojimo baime kitu pagrindu, pavyzdžiui, rasiniu, religiniu ar tautybės.

Priklausymą kuriai nors socialinei grupei gali individualiai ar grupinei persekiojimo aukai paprasčiausiai priskirti persekiotojas.

Kai kuriais atvejais socialinės grupės anksčiau galėjo ir nebūti, ją gali nustatyti persekiotojas pagal bendras persekiojamų asmenų charakteristikas, nes jos, jo manymu, kliudo jam siekti savo tikslų.

8. **Perkėlimas kilmės šalies viduje**

Tais atvejais, kai atrodo, jog persekiojimas aiškiai vyksta tik tam tikroje šalies teritorijos dalyje, gali būti reikalinga patikrinti, ar tenkinama Ženevos konvencijos 1 straipsnio A dalyje nustatyta sąlyga, būtent, ar tikrai atitinkamas asmuo „negali arba bijo (dėl persekiojimo) naudotis tos šalies gynyba“, ir įsitikinti, kad atitinkamas asmuo negali rasti veiksmingos apsaugos kitoje savo šalies dalyje, į kurią, kaip galima pagrįstai tikėtis, jis gali persikelti.

9. **Pabėgėlis *sur place***

Prieglobsčio prašytojas nebūtinai turėjo bijoti persekiojimo tuo metu, kai paliko savo kilmės šalį. Asmuo, kuris neturėjo jokio pagrindo bijoti persekiojimo tuomet, kai paliko savo kilmės šalį, vėliau gali tapti pabėgėliu *sur place*. Pagrįsta persekiojimo baimė gali atsirasti dėl to, kad jam išvykus padėtis jo kilmės šalyje pasikeitė, ir tai turi rimtų padarinių jam ar jo veiksmams.

Šiaip ar taip, prieglobsčio suteikimui turinčios reikšmės asmens charakteristikos turi būti tokios, apie kurias kilmės šalies valdžia žino ar gali sužinoti prieš tai, kai gali pasitvirtinti asmens jaučiama persekiojimo baimė.

9.1. *Baimė, atsiradusi po išvykimo pasikeitus padėčiai kilmės šalyje*

Politiniai pokyčiai kilmės šalyje gali pateisinti persekiojimo baimę, bet tik tuo atveju, jei prieglobsčio prašytojas gali įrodyti, kad dėl tų pokyčių jis asmeniškai galėtų turėti pagrindą bijoti persekiojimo, jei grįžtų.

9.2. *Baimė dėl veiklos už kilmės šalies ribų*

Pabėgėlio statusas gali būti suteiktas, jei veikla, prieglobsčio prašytojui sukėlusi persekiojimo baimę, išreiškia įsitikinimus, kuriuos jis turėjo savo kilmės šalyje arba kuriuos galima objektyviai laikyti su prieglobsčiu susijusių asmens charakteristikų padariniu; ta veikla taip pat rodo, kad jis ir toliau laikosi savo įsitikinimų. Tačiau tokio tęstinumo gali nebūti, kai asmuo dėl jauno amžiaus negalėjo turėti tvirtų įsitikinimų.

Antra vertus, jei yra aišku, kad asmuo pažiūras reiškia daugiausia norėdamas sukurti būtinas sąlygas, kad jį įleistų į šalį kaip pabėgėlį, jo veikla iš principo negali būti pagrindas jį priimti kaip pabėgėlį; tai nepažeidžia jo teisės nebūti grąžinamam į šalį, kur kiltų grėsmė jo gyvybei, ar laisvei, ar fizinio suluošinimo pavojus.

10. **Atsisakymas tarnauti kariuomenėje dėl įsitikinimų, savavališkas pasišalinimas ir dezertyravimas**

Atvejai, kai bijoma būti nubaustam už atsisakymą tarnauti kariuomenėje dėl įsitikinimų, savavališko pasišalinimo ar dezertyravimo, nagrinėjami individualiai. Pati viena tokia priežastis neturėtų būti pateisinamas pagrindas pabėgėlio statusui pripažinti. Bausmė visų pirma turi būti įvertinta pagal 5 dalyje išdėstytus principus.

Savavališko pasišalinimo ar dezertyravimo atvejais atitinkamam asmeniui suteikiamas pabėgėlio statusas, jei pačios sąlygos, kuriomis atliekama karinė tarnyba, sudaro persekiojimą.

Lygiai taip pat pabėgėlio statusas gali būti suteiktas atsižvelgiant į visus kitus apibrėžimo reikalavimus, kai yra baudžiama už atsisakymą atlikti karinę tarnybą dėl įsitikinimų ar už sąmoningą savavališką pasišalinimą ir dezertyravimą sąžinės pagrindu, jei atlikdamas karinę prievolę

atitinkamas asmuo būtų priverstas dalyvauti veiksmuose, kuriems taikomos netaikymo nuostatos pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalį.

11. **Pabėgėlio statuso pasibaigimas** (1 straipsnio C dalis)

Ar galima panaikinti pabėgėlio statusą remiantis Ženevos konvencijos 1 straipsnio C dalimi, visuomet tiriama individualiai.

Valstybės narės turi keistis informacija ir visaip stengtis, kada tik įmanoma, suderintai taikyti 1 straipsnio C dalyje nustatytas pasibaigimo nuostatas.

Aplinkybės, kuriomis pasibaigimo nuostatos pagal 1 straipsnio C dalį gali būti taikomos, turi būti labai svarios, ir jas būtina nustatyti objektyviu bei patikrinamu būdu. Šiuo atveju gana svarbi gali būti informacija, kurią gali suteikti Informacijos, diskusijų ir pasikeitimo prieglobsčio klausimais centras (Cirea) ir JTVPK.

12. **Ženevos konvencijos 1 straipsnio D dalis**

Ženevos konvencija automatiškai netaikoma bet kuriam asmeniui, kuris sąmoningai atsisako nuo gynybos ir pagalbos, minimos Ženevos konvencijos 1 straipsnio D dalyje. Tokiais atvejais pabėgėlio statusas paprastai nustatomas pagal 1 straipsnio A dalį.

13. **Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalis**

Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalies nuostatos yra specialiai sudarytos tam, kad Konvencijos apsauga nebūtų teikiama asmenims, kurie negali naudotis tarptautine apsauga dėl to, kad yra įvykdę sunkius nusikaltimus.

Tos nuostatos taip pat gali būti taikomi tuomet, kai apie tokias veikas sužinoma jau suteikus pabėgėlio statusą (žr. 11 dalį).

Kadangi toks sprendimas prieglobsčio prašytojui turi rimtų padarinių, 1 straipsnio F dalį reikia taikyti atidžiai ir išsamiai išnagrinėjus, laikantis nacionaliniuose teisės aktuose numatytų procedūrų.

13.1. *1 straipsnio F dalies a punktas*

1 straipsnio F dalies a punkte minimi nusikaltimai — tai nusikaltimai, apibrėžti tarptautiniuose dokumentuose, prie kurių valstybės narės yra prisijungusios, ir Jungtinių Tautų bei kitų tarptautinių ar regioninių organizacijų priimtos rezoliucijos, jei jas pripažįsta valstybės narės.

13.2. *1 straipsnio F dalies b punktas*

Tikėtino persekiojimo griežtumą būtina pasverti lyginant jį su nusikaltimo, kurį atitinkamas asmuo yra įtariamas įvykdęs, pobūdžiu.

Ypač žiaurūs veiksmai, netgi tariamai įvykdyti politiniu tikslu, gali būti priskiriami prie rimtų nepolitinio pobūdžio nusikaltimų. Tai taikoma ir nusikaltimo dalyviams, ir jo kurstytojams.

13.3. *1 straipsnio F dalies c punktas*

1 straipsnio F dalies c punkte minimi tikslai ir principai — tai pirmiausia tikslai ir principai, nustatyti Jungtinių Tautų įstatuose, kurie apibrėžia ją pasirašiusių valstybių pareigas tarpusavio santykiuose, visų pirma siekiant taikos ir atsižvelgiant į žmogaus teises bei pagrindines laisves.

1 straipsnio F dalies c punktas taikomas atvejams, kai tie principai pažeidžiami, ir nukreipti ypač prieš asmenis, einančius aukštas valstybines pareigas, kurie, remdamiesi savo padėtimi, įsakė arba savo autoritetu parėmė veiksmus, nesiderinančius su tais tikslais ir principais, taip pat prieš asmenis, kurie būdami saugumo struktūrų nariai buvo paskatinti imtis asmeninės atsakomybės už tokių veiksmų vykdymą.

Norėdamos nustatyti, ar galima pripažinti, kad veikla prieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams, valstybės narės turėtų atsižvelgti į ryšium su tuo priimtas Jungtinių Tautų remiamas konvencijas ir rezoliucijas.

Priimta Briuselyje, 1996 m. kovo 4 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

P. BARATTA